

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA TĚLESNÉ A SPORTOVNÍ VÝCHOVY

**Analýza příčin poklesu počtu fotbalových hráčů
a týmů v dorostenecké kategorii na okrese**

Klatovy

Bakalářská PRÁCE

Josef Hlůžek

Tělesná výchova a sport

Vedoucí práce : Doc. PaedDr. Jaromír Votík, CSc.

Plzeň, 2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 30.6. 2017

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Doc. PaedDr. Jaromíru Votíkovi, CSc. za odborné vedení mé bakalářské práce a cenné rady, jež mi poskytl. Dále mé rodině za podporu finanční i psychickou.

Zde se nachází originál zadání kvalifikační práce

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	2
ÚVOD.....	3
1 CÍL A ÚKOLY PRÁCE.....	4
1.1 CÍL	4
1.2 ÚKOLY.....	4
2 TEORETICKÝ ROZBOR ŘEŠENÉHO PROBLÉMU	5
2.1 OBDOBÍ ADOLESCENCE.....	5
2.1.1 FYZICKÉ ZMĚNY V ADOLESCENCI	5
2.1.2 PSYCHICKÉ ZMĚNY V ADOLESCENCI.....	7
2.2 ROLE SPORTU VE SPOLEČNOSTI	8
2.3 ŠKOLNÍ PROSTŘEDÍ	9
2.4 RODINNÉ PROSTŘEDÍ.....	10
2.5 OSOBNOST	11
2.5.1 RYSY OSOBNOST I.....	12
2.5.2 MOTIVACE	12
2.5.2.1 MOTIVACE VNITŘNÍ	13
2.5.2.2 MOTIVACE VNĚJŠÍ	14
2.5.3 SEBEVĚDOMÍ	15
2.5.4 AGRESE	16
2.6 FOTBALOVÉ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE	17
2.6.1 ROLE TRENÉRA	19
2.6.2 PŘECHOD ZE STARŠÍCH ŽÁKŮ DO DOROSTENECKÉ KATEGORIE	20
2.7 VLIV MODERNÍCH TECHNOLOGIÍ NA POHYBOVOU AKTIVITU MLÁDEŽE	21
2.7.1 INTERNET	21
2.7.2 SOCIÁLNÍ SÍŤ.....	22
2.7.3 MOBILNÍ TELEFONY	22
3 METODOLOGIE VÝZKUMU	23
3.1 CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO SOUBORU	23
3.2 METODY SBĚRU DAT.....	23
3.3 METODY ZPRACOVÁNÍ A VYHODNOCENÍ ZÍSKANÝCH DAT	23
4 PRAKTICKÁ ČÁST	24
5 VÝSLEDKY	28
6 DISKUZE	32
7 ZÁVĚR	33
RESUMÉ	34
SEZNAM LITERATURY	35
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	36
PŘÍLOHY	37

Seznam Zkratek

ČOV – Český olympijský výbor

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

SŠ – Střední škola

TV – Tělesná výchova

UEFA – Unie evropských fotbalových asociací

Úvod

V dnešní době je stále menší zájem o pohybovou aktivitu, která je nezbytná pro fyzické a psychické zdraví, a z toho důvodu stále přibývá obézních dětí. Fotbal je nejdostupnější a mnohdy jediná týmová pohybová aktivita na vesnici. Je tedy podle mne velice vhodnou sportovně-rekreační aktivitou pro mládež a proto jsem zvolil téma „ Analýza příčin poklesu počtu fotbalových hráčů a týmů v dorostenecké kategorii na okrese Klatovy “. Protože mne hledání těchto příčin velice zajímá a také proto, že fotbal sám v tomto okrese hraji a jednou bych zde chtěl v budoucnu mladé fotbalisty trénovat. Dále samozřejmě proto, že vnímám důležitost fotbalu na amatérské úrovni jako jednu z hlavních pohybových aktivit ovlivňující mladou generaci. Starší hráči postupně ukončují kariéru a jelikož dorosteneckých fotbalistů je zde zoufale málo, není je kým nahradit. Proto bych chtěl v této práci rozebrat všechny faktory, které hráče ovlivňují a najít hlavní příčiny ukončování kariéry v dorostenecké kategorii, protože mi není lhostejná budoucnost fotbalu v našem okrese. Ještě v roce 2004 bylo 24 aktivních dorosteneckých týmů v okrese Klatovy, což je nejvyšší počet, kterého bylo dosaženo. Od té doby tento počet postupně klesá a v loňském roce se zúčastnilo soutěží již jen 8 týmů. Za posledních 12 let tedy ukončilo svou činnost 16 týmů z okresu Klatovy. Toto je obrovské negativum a velice mne zajímá, jaké důvody k tomu vedly.

1 Cíl a úkoly práce

1.1 Cíl práce

Cílem práce je seznámit se situací v dorosteneckém fotbale na Klatovsku a na základě provedených strukturovaných rozhovorů s trenéry týmů, které zanikly, se pokusit formulovat hlavní příčiny tohoto zániku. Dále v teoretické části popsat faktory, které působí na jedince v tomto věku a mohou mít za následek snižující se zájem o fotbal.

1.2 Úkoly práce

1. Analyzovat informační zdroje
2. Sestavit strukturovaný rozhovor a dotazník
3. Vybrat vhodné respondenty z řad trenérů a žáků základních škol
4. Provést rozhovory a dotazníky s vybranými respondenty
5. Vyhodnotit a analyzovat získaná data

2 Teoretický rozbor řešeného problému

2.1 Období adolescence

Adolescence je velice specifickou etapou v psychickém vývoji člověka, neboť je doprovázena velkým množstvím změn. Termín vychází z latinského slova *adolescere*, které je do českého jazyka překládáno jako dorůstat, dospívat či mohutnět. Poprvé použito jako termín označující období života bylo v 15. století. Přesné věkové vymezení období adolescence se u každého autora trochu liší. Obecně lze říci, že jde o přechod mezi dětstvím a dospělostí. Macek (1989) vymezuje mládí, tak se nazývá adolescence v české terminologii, jako etapu od 10 do 20-22 let života. Dále rozděluje na časnou adolescenci (10 až 13 let), střední adolescenci (14 až 16 let) a pozdní (17 až 20 let). Z vývojového hlediska se adolescence spojuje s dokončením pohlavního dozrávání, fyzickým a duševním rozvojem. Ve srovnání s dětstvím se výrazně rozvíjí schopnosti člověka jako symbolizace, anticipace a sebereflexe. Pro konec adolescence však nejsou typická žádná biologická kritéria, ale spíše psychologická, sociologická a pedagogická. Tedy ukončení psychického rozvoje a sociálního učení jedince.

2.1.1 Fyzické změny v adolescenci

Adolescence je doprovázena samozřejmě z velké části změnami v oblasti fyzického vývoje. Chlapec se mění v muže a dochází k růstu svalové hmoty a fyzické síly. Pokud tyto změny bude vnímat jako negativní, může dojít ke ztrátě sebevědomí, které je pro toto období velice důležité. Aby tedy všechny změny probíhaly optimálně, je potřebná pravidelná a dostatečná fyzická aktivita. Ta by měla čítat v součtu alespoň 60 minut denně strávených přemísťováním, tělesnou výchovou, sportem, hrou či jiným plánovaným cvičením. (Vágnerová, 2005)

Jde o období, ve kterém dochází k dokončení a harmonizaci somatických a funkčních změn, což se pozitivně projevuje v řídicích a regulačních mechanismech motoriky. Zdokonaluje se osvojování nových vědomostí, dovedností a zkušeností, zároveň se lépe adaptuje rozvoj funkčních systémů. To vše spolu s přispěním osobnostních vlastností přispívá ke zvyšování výkonnosti. (Choutka, 1991)

Nelze přesně stanovit kdy jaké změny nastanou, protože to je u každého jedince individuální. Obecně lze říci, že největší změny v růstu nastávají mezi 11 až 13 lety (s nástupem

puberty) a jsou doprovázeny pohybovou diskoordinací. Následuje období ustálení těchto změn a stabilizace činnosti vnitřních orgánů, což se pozitivně projevuje vzrůstající pohybovou výkonností. Ustálení psychické složky adolescenta je spojováno s dozráváním mozku, k němuž dochází mezi 16. až 17. rokem. Také zde dochází k pohlavnímu dozrání, což je spojeno přirozeně s hledáním partnerky. To může mít často za následek přehodnocení priorit a zájmů. (Vašutová, 2005)

V dorostovém věku dosahuje jedinec nejvyšší úrovně koordinace pohybu a výraznému nárůstu svalové síly. Díky zvyšování síly dolních končetin se zlepšují také rychlostní schopnosti. Tento věk je maximálně vhodný pro zvyšování dlouhodobé vytrvalosti a také lze pracovat se zatížením rychlostně-vytrvalostního charakteru doprovázeném tvorbou laktátu. (Votík, Zalabák, 2011)

2.1.2 Psychické změny v adolescenci

Změny v této oblasti bezprostředně souvisí s předchozím i budoucím vývojem. A to jak v oblasti psychických procesů, obsahů, stavů či vlastností. Můžeme pozorovat jejich narůstání, diferencování či změny ve vzájemných souvislostech a vztazích. Například rozvoj kognitivních procesů umožňuje větší produktivitu v učení a zvládnání větších poznatkových celků. Také dochází ke snadnějšímu zhodnocení teoretických či praktických vědomostí. Zároveň ovlivňuje vytváření kritických postojů zaměřených na vlastní osobnost a vše, co se ho nějakým způsobem dotýká. (Taxová, 1987)

Významnou roli v životě adolescentů začíná hrát jejich zevnějšek. Cítí potřebu líbit se jak sobě, tak ostatním, aby si byl jistý svou hodnotou. Aby tohoto cíle dosáhl, je schopen na něm systematicky pracovat pomocí diet, posilování a podobných aktivit, které mají za následek změnu vizáže. Pokud tato potřeba nebude uspokojena podle jeho představ, má za následek snížení sebevědomí a zároveň i sportovního výkonu. (Vágnerová, 2005)

Adolescentní vývoj je ovlivněn biologickými faktory, prožitými osobními zkušenostmi, potřebami a vlivem rodiny, učitelů, trenérů či vrstevníků. Ti všichni mohou ovlivnit jeho mínění o sobě samém, o své hodnotě a perspektivě. Dalším důležitým faktorem je kulturní a sociální

prostředí, ve kterém vyrůstá, protože každé prostředí má jiné nároky a požadavky na to, jak by se měl chovat „správný adolescent“. Toto hledání vlastní identity je často doprovázeno změnami, které mají docílit odlišení se od okolí. Toho bývá dosaženo změnami v oblékání, posloucháním specifických stylů hudby, atd. (Vágnerová, 2005)

Období charakterizovaná významnými změnami v biologické či sociální sféře se nazývají vývojové přechody. V tomto období je nejvíce ovlivňuje puberta nebo přechod na střední školu. Tyto změny může adolescent pojmut jako výzvu a s přehledem se s nimi vyrovnat. Důležité je však načasování jejich příchodu, tedy zda jsou očekávané či nikoliv. Pokud se navíc souběžně s těmito změnami odehrává nějaká další razantní a neočekávaná životní situace, jako například úmrtí v rodině, rozvod rodičů nebo změna bydliště, pak mohou vyvolat velký stres. (Vágnerová, 2005)

Pro celé období přechodu mezi dětstvím a dospělostí jsou charakteristické tělesné, funkční a psychické změny, které se odrážejí v rozumovém, mravním a sociálním vývoji osobnosti. Radikálně se mění přístup k autoritám, dochází k přehodnocování a kolísání postojů a zájmů o pohybové aktivity. Zvyšuje se sebeuvědomění, ale také pocit odlišnosti a podceňování se, což může vést k uzavírání se do sebe a vyhýbání se sociálním kontaktům, případně k nežádoucímu agresivnímu jednání. V období mezi 14-18 lety dochází k odeznění pubertálních změn. I přes určité mírné vnitřní zklidnění zůstávají jedinci v tomto období psychicky labilnější, vznětliví, náladoví a nekritičtí. Již jsou schopni nést určitou zodpovědnost za své chování a projevuje se snaha po nezávislosti a originalitě. (Votík, Zalabák, 2011)

2.2 Role sportu ve společnosti

V dnešní době, by měl sport tvořit nedílnou součást života každého člověka a to hlavně kvůli jeho zdravotní, výchovné, vzdělávací, kulturní a sociální funkci. Naše tělesná schránka poukazuje na to jak se ke svému tělu chováme, čím ho živíme a v jaké psychické pohodě udržujeme naši mysl. Tělo je vlastně takové „perpetuum mobile“, čím více a častěji vydává energii, tím více je schopno jí vydat příště. Proto je třeba ho trénovat a zvyšovat jeho potenciál a nepříjemnější způsob, jak toho dosáhnout, je sport. Tělo se za to odmění nejen tím, že bude lépe vypadat navenek, ale také vyšší kondicí, vyšší odolností vůči každodennímu stresu a stereotypu v práci či škole, menšími výkyvy nálad, atd.

„Zdravé, krásné a fyzicky přitažlivé tělo je ideálem často zdůrazňovaným nejen v praktickém životě každodennosti, ale i na půdě reklamního vytváření image úspěšného a obdivovaného jedince.“ (Sekot, 2008, s.52) Většina lidí si je sice vědoma faktu, že zdravý osobnostní vývoj, je podmíněn dostatečným fyzickým pohybem. Přesto je ve většině vyspělých zemích hladina tělesného pohybu velmi nízká. V mediích a reklamách se sice denodenně setkáváme s poselstvím v podobě zdatných a zdravých sportovců, ale ve skutečnosti to žádný nárůst objemu pohybové aktivity nepřináší. Většinou vše zůstává u konstatování o prospěšnosti pohybu. Podle oficiálních zdravotnických dokumentů je i v technicky nejvyspělejších zemích více jak 60% občanů, kteří z hlediska pohybové aktivity nedosahují ani na nejnižší úroveň doporučených hodnot. (Sekot, 2008)

„Dnešní děti vyrůstají v nejobéznější generaci dospělých v celé lidské historii.“ (Sekot, 2008, s.52) Tento fakt, je způsoben změnou doby, která vyžaduje odlišný způsob života, než který vedli naši rodiče a prarodiče. Prudký rozvoj v oblasti technologií vedl ke změnám v povaze práce. Ty spočívají hlavně v odklonu od bezprostřednosti mezilidských kontaktů. Vše se dá vyřídit díky technologiím mnohem rychleji, ale na úkor toho, že se rapidně snížil fyzický pracovní výkon. Tyto nároky nejsou zpravidla kompenzovány zvýšením objemu sportovních aktivit. Druhým rizikovým faktorem jsou bezpochyby stravovací návyky. Nedostatečný čas věnovaný přípravě jídel, nevhodně volená strava plná rafinovaných cukrů a nasycených tuků vyúsťuje v obezitu dětí i dospělých. Pokud k tomu přidáme trávení volného času formou sezení u televizních či počítačových

obrazovek, je bludný kruh sedavého způsobu života uzavřen. Ten se stává spolu s cigaretami, vysokým krevním tlakem a cholesterolem hlavní příčinou srdečních onemocnění. (Sekot, 2008)

Sekot (2008) také uvádí, že v České republice je procento těch, kteří nikdy nebyli členy sportovní organizace dlouhodobě vysoké (69,7%).

2.3 Školní prostředí

Školní prostředí přináší několik důležitých mezníků v životě každého dítěte, které mohou velmi často významně změnit dosavadní zájmy, názory či postoje. Prvním z nich je nástup do mateřské školy. Ten nastává většinou kolem čtvrtého roku života dítěte a přináší zpravidla první začlenění do většího sociálního kolektivu a seznámení s jinými pravidly, režimem a autoritami, než na které bylo doposud zvyklé.

S přechodem na první stupeň základní školy, přichází seznámení s tělesnou výchovou. Zde hraje velikou roli učitel a jeho přístup k hodinám tělesné výchovy. Pokud budou pestré a zábavné, mohou dítě motivovat a změnit jeho celý následující sportovní život. Sekot(2006) vzhledem k perspektivě zájmu dětí a mládeže upozorňuje na závažné jevy odrážející vztah ke školní tělesné výchově:

- pohybová aktivita se s narůstajícím věkem snižuje
- dívky jsou v množství pohybové aktivity za chlapci
- s věkem se zhoršuje také struktura pohybových aktivit
- podíl organizovaných sportovních aktivit se také snižuje
- klesá zájem o tradiční každodenní aktivity jako chůze, jízda na kole či plavání

Jako reakci na tyto jevy přišlo MŠMT ve spolupráci s ČOV a společností Sazka se zajímavým projektem s názvem Olympijský víceboj, který má podpořit především zdravý životní styl dětí. Tento projekt je určen všem dětem základních škol a žákům odpovídajících stupňů šestiletých a osmiletých gymnázií. Jsou připraveny dva ucelené programy. Olympijský Diplom pro první stupeň a Olympijský odznak pro druhý stupeň. Projekt spočívá v tom, že si žáci mohou vyzkoušet a porovnat

dovednosti v osmi soutěžních disciplínách a na konci dostanou olympijské vysvědčení s doporučením, který sport je pro ně vhodný a kde se mu mohou ve svém okolí věnovat.

Na druhém stupni základní školy se prohlubuje význam školní tělesné výchovy jako motivačního faktoru k utváření celoživotní pohybové sportovní aktivity. V tomto věku se budují základy budoucího životního stylu dospívajících. Na mnoha školách je doprovázena tělesná výchova vyučovacím předmětem výchova ke zdraví.

Školní třída tvoří specifickou a osobně významnou skupinu, protože zde dospívající tráví denně velké množství času. Tuto skupinu nelze vyměnit za jinou a pokud je nějakým způsobem nevyhovující, může to představovat značnou zátěž. Každý pubescent by chtěl být třídou akceptován, zároveň však cítí potřebu prosadit se a dosáhnout v její hierarchii uspokojivé postavení. Tato pozice bývá významnou součástí osobní identity. Jedinec, kterému se takto podaří dosáhnout chtěného postavení bude mít větší sebejistotu a pocit úspěšnosti. (Vágnerová, 2005)

2.4 Rodinné prostředí

Naše i zahraniční výzkumy potvrzují významnou souvislost mezi sportovní aktivitou dětí a jejich rodičů. K vytváření postojů ke sportovním aktivitám je motivačně významnou složkou síla osobního příkladu a osobní zkušenosti. Potřeba pohybu musí být u dětí záměrně a systematicky pěstována a posilována právě rodiči. Čím větší význam přisuzují rodiče sportu, tím silněji děti chápou sport jako hodnotnou a atraktivní činnost. Mnoho rodičů motivuje své děti úspěchy populárních a profesionálních sportovců. Zájem o sport umocňují rodiče také obdarováváním dětí sportovní výbavou. Rodiče také mají být ti, kteří naučí své děti plavat, bruslit, jezdit na kole a házet si s balonem. Je pravda, že děti z rodin s nízkými příjmy nemají zpravidla stejné příležitosti jako děti z dobře situovaných rodin. Finanční zdroje ovlivňují druh sportovní činnosti dítěte právě v dětství. V průběhu školní docházky jsou děti podporovány v zájmu o sport nejen ze strany rodiny, ale i ze strany kamarádů, trenérů a okolí. (Sekot, 2006)

Tělesná zdatnost mládeže ve srovnání se stavem před několika desítkami let významně poklesla. Je to díky nesprávným návykům, které si děti přenáší již ze svých předškolních a školních let. Významnou roli na tom nese nedostatek impulsů k pohybovým aktivitám plynoucích z rodinného, ale i ze školního prostředí. Velkou roli v rodině hraje také přítomnost sourozence.

Pokud má dítě nějaké sourozence, dříve se učí sociální interakci, ochraně, pomoci a sebeprosazení. Neméně důležitý úkol rodiny je naučit dítě asertivitě a ukázat mu správný žebříček hodnot. (Votík J, Mestek O., v tisku)

2.5 Osobnost

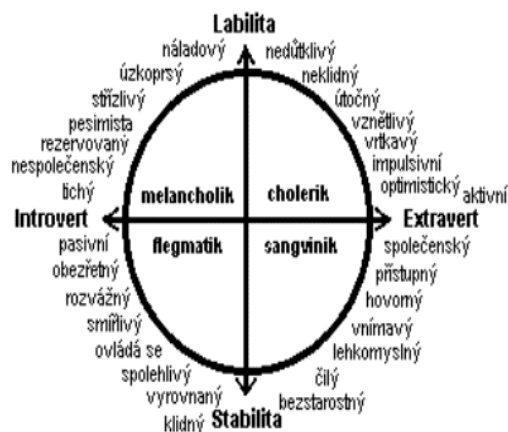
Každý člověk je jedinečná osobnost složená z určitých vlastností, myšlenek a pocitů, které osobnost formují a odlišují ho od ostatních. Lidé se denodenně dostávají do různých prostředí, které po nich vyžadují určité chování. Jiné chování se očekává od studenta ve školní lavici, než od toho samého jedince, když je odpoledne na tréninku. Do další role se dostává v okamžiku když přijde domů, tam nastává role syna, bratra či sestry, podle toho, s jakými dalšími lidmi přijde do styku. Chování je tedy nutné měnit podle těchto rolí, pokud chce v daných rolích obstát. (Tod, 2012)

Osobnost člověka je spjatá jak s jeho minulostí, tak i budoucností. A to jak psychické procesy, obsahy či vlastnosti, tak změny ve vzájemných souvislostech a vztazích. V průběhu života můžeme pozorovat jejich postupné diferencování či vyhraňování. Například rozvoj poznávacích procesů umožňuje lepší učení a zhodnocování teoretických a praktických vědomostí. Tím otevírá předpoklady pro vyšší vzdělání, což je zároveň spojeno s tvorbou kritických postojů na vlastní osobnost, okolí a vše, co se ho nějakým způsobem týká. Prožívání postihuje nejen aktuální stavy, ale i zažívání úspěchů a neúspěchů a s tím související pocity sebedůvěry a nejistoty. Tyto pocity vlastní kompetence či nedůvěry silně ovlivňují další kroky jedince v plánování budoucnosti. (Taxová, 1987)

2.5.1 Rysy osobnosti

Z hlediska psychologie jsou rysy a schopnosti osobnosti charakteristikami trvalejšími. Schopnosti jsou vrozené předpoklady, které je možno rozvíjet. Řadíme sem rychlost, sílu, vytrvalost a obratnost. Rysy jsou do jisté míry také dědičné a určují naše chování a reakce v různých situacích. Předmětem práce pracovníků se sportovci je sledovat obě tyto charakteristiky a záměrně je využívat či přetvářet. „Hans Eysenck (1988) např. Vytvořil známou teorii rysů a ve sportu se užívá jeho osobnostní dotazník, Eysenck Personality Questionnaire (EPQ).“ (TOD 2012, ,s.24) Dotazníku lze využít k rozdělení do čtyř typů osobností: melancholik, cholerik, flegmatik a sangvinik. Z obrázku je patrné, které typy jsou charakterizovány kterými vlastnostmi a také jak jsou stabilní a otevření.

Eysenckovo typologické schéma

obrázek č.1 Eysenckovo typologické schéma

2.5.2 Motivace

Radost z vítězství, vstřelené branky či překonání osobního rekordu, to všechno jsou nepopsatelné okamžiky v životě sportovců. Avšak tímto okamžikům vždy předchází desítky a stovky hodin tvrdého tréninku. Mnohdy ve špatném počasí, navzdory nemoci či zranění. Absolvování toho všeho má za následek motivace, vnitřní síla která sportovce pohání k neustálému tréninku a zdokonalování se. Správná motivace od útlého věku je klíčem k úspěchu. Důvody, které vedou jedince k hraní fotbalu mohou být různé, avšak pokud chceme, aby ho fotbal bavil a vydržel u něj, nikdy to nesmí být tak, že by to dělal proti své vůli.

Tod (2012) popisuje motivaci výkonovou, která se zakládá na obecné potřebě lidí k dosahování úspěchu, zvládání určitého úkolu či porovnávání se s ostatními. Dále v teorii potřeby úspěchu tvrdí, že „*výkon = motivace dosáhnout úspěchu – strach ze selhání*“, tedy to jak jsme motivováni k nějaké činnosti je poměr mezi touhou uspět a tím, jak moc si myslíme, že opravdu uspějeme. Výkon tedy velmi úzce souvisí s mírou sebevědomí.

Ještě bych v této kapitole zmínil pojem amotivace. To je naprostá nechuť k jakémukoliv cvičení či chování. Vyskytuje se u jedince se sedavým způsobem života, který nevidí žádný důvod pro změnu, nechce ji, ani se kvůli tomu necítí provinile. (Tod, 2012)

2.5.2.1 Motivace vnitřní

Vnitřní motivaci je motivace něco dělat bez očekávání odměn zvnější, ale čistě jen pro radost z dané činnosti. Je to nejvíce sebeurčená motivace člověka. Ten tedy vnímá a chápe pozitiva, která činnost přináší a proto ji provozuje.

„Provedené studie naznačují, že čím více sebeurčená je motivace člověka, tím pozitivnější jsou jeho výsledky (Deci a Ryan, 2000) a tím kvalitnější jsou jeho sportovní zážitky a sportovní postoje (Pelletier a kol., 1995.). Pelletrie a kolegové (2001) např. Zjistili, že ve sportu je sebeurčovaná motivace na začátku činnosti spojena s vyšší mírou setrvání u ní o 10 a 22 měsíců později.“ (Tod, 2012, s. 42)

Motivace vnitřní a vnější jsou vzájemně provázané a navzájem se ovlivňují. Každý jedinec v mládí cítí především motivy vnější a je na rodičích, trenérech a učitelích, aby se tyto motivy postupně zvnitřnily. Ač si to tito trenéři a učitelé mnohdy neuvědomují, jejich přístup může ovlivnit

celý budoucí styl života jejich svěřenců. Především, když jejich rodiče vůbec nesportují a v domácím prostředí tedy nemají příliš možností, jak k pohybu přilnout.

Mnoho lidí se mylně domnívá, že největší životní motivací jsou peníze, protože za ně lze koupit prakticky vše (auto, kamarády či dokonce manželku). Také, že největší motivací sportovce jsou peníze. Pokud by tomu tak bylo, sportovci by nebyli schopni podávat dlouhodobě vyrovnané výkony nebo by skončili s kariérou ihned, jak by dosáhli určitého množství peněz. Albert Puig, jeden z trenérů mládeže FC Barcelona pro španělský fotbalový deník Marca řekl: „Celý svět si myslí, že v naší akademii vychováváme fotbalisty. Ve skutečnosti tu vychováváme kluky, co milují fotbal.“(Jelínek, 2013, s.20)

Motivační spektrum se v hrubých rysech odvíjí od potřeby pohybu, zdravotní prevence a individuální seberealizace. Vliv těchto motivů se mění v závislosti na věku, pohlaví a sociálním prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. U chlapců jsou silným motivačním faktorem výkonnostní ambice a úsilí o zvyšování fyzické kondice, u dívek především formování pěkné postavy. Z hlediska vnitřního prožitku je to radost z pohybu, která s věkem přerůstá v hodnotu upevňování zdraví. Specifické místo zde sehrává školní tělesná výchova i mimoškolní výchovná a sportovní organizovaná činnost. (Sekot, 2006)

2.5.2.2 Motivace vnější

O vnější motivaci se jedná, pokud se účastníme nějaké činnosti kvůli naplnění nějakého požadavku zvnějšku. Například hrozba trestu od rodičů či trenéra při selhání, naopak touha po odměně při úspěchu nebo třeba shození nadbytečných kil.

„Zdroje motivace vyplývají z přirozenosti člověka jako biologické, psychické, především však sociální bytosti. Za základní motivační činitele jsou považovány pudy, potřeby, zájmy, záliby, ale i city, postoje, cíle a hodnoty.“ (Taxová, s.128)

Hlavními vnějšími motivy působícími na hráče v období, které tato práce rozebírá, jsou rodiče, trenér, školní prostředí a kamarádi.

Mnozí rodiče motivují své děti k aktivní účasti v různých sportovních aktivitách a také zde působí jako garanti a organizátoři. Pokud však jejich zaměřenost na sportovní kariéru svých dětí

přesáhne meze, přináší řadu protismyslných důsledků. Když se děti v důsledku každodenního tréninku pohybují mimo domov, ztrácejí prakticky možnost trávit dostatek času s rodiči. Také neúměrná zaměřenost na vítězství a dosahování stále lepších výsledků zbavuje sport fyzicky a psychicky osvěžující radosti z pohybu, čímž dochází ke ztrátě jeho původního smyslu a poslání. Děti jsou často mylně rodiči chápány jako investice do budoucnosti. Mnohdy se pak mohou cítit zklamané při nenaplnění požadavků rodičů, což vede k ukončení sportovní činnosti. (Sekot, 2006)

2.5.3 Sebevědomí

Taxová (1987) charakterizuje sebevědomí jako souhrnný výraz pro sebehodnocení, sebeocení, sebedůvěru a sebeuplatnění. Navozuje rovnováhu mezi vnějšími společenskými vlivy a vnitřním stavem osobnosti a jejího chování. Dává jedinci pojem o sobě, svých funkcích možnostech a hodnotě. Obecně lze sebevědomí rozdělit na přiměřené, nadměrné a nízké.

Přiměřené sebevědomí – charakterizuje zformovaná, sociálně zralá osobnost, vědoma si svých schopností a možností. Zvládá plnit zvolené i zadané úkoly, má reálné ambice a volí přiměřené cíle. Získá přirozený respekt ve společenském prostředí i bez velkého snažení a nečiní jí problém spolupráce s druhými.

Nadměrné sebevědomí – vyznačuje se nadměrnou jistotou a neadekvátní sebedůvěrou, neopřehnou o reálné sebepoznání. Osoba s nadměrným sebevědomím se často spojuje s autoritativností, podceňováním a povyšováním se nad druhé. Ve společnosti vyvolává nepříjemnosti a není v kolektivu oblíbena. Toto chování často tvoří masku, která zastírá vnitřní nejistotu a nespokojenost.

Nízké sebevědomí – je obrazem stupňované nedůvěry v sebe a ve svoje síly. Jedinec se bojí úkolů či zatížení, protože očekává vlastní selhání. Strach a tréma snižují jeho výkony, což prohlubuje pocity nedostačivosti. Často se tak obává problému, že ho nakonec sám vyvolá. Kumulace těchto situací snižuje sebeúctu a vyvolává pocit méněcennosti. V kolektivu jsou takoví lidé přehlíženi a využíváni, v domácím prostředí naopak hýčkáni a rozmazlováni.

Pro adolescenci je také typická krize osobnosti, která se projevuje emocionálními zmatky způsobenými neschopností adolescentů přijmout nové role, úlohy a zodpovědnost, kterou vyžaduje společenské prostředí. (Taxová, 1987)

2.5.4 Agrese

Agrese neboli násilí z pohledu sociologie sportu vyjadřuje „užití nepřiměřené fyzické síly, které může být možným zdrojem či příčinou ublížení na zdraví nebo ničení“. Agresivita je pojem označující „verbální či fyzické chování založené na záměru ovládat, řídit či zranit jinou osobu“.
(SEKOT, s.122)

V každodenním životě je agrese samozřejmě společensky nepřijatelná a proto se lidé snaží hledat přijatelné cesty, jak svou vrozenou agresi uvolnit. Tento jev je označován pojmem „katarze“. Jednou z vhodných cest, je uvolňování této agrese při sportu. Cílem trenéra je dohlížet na to, aby agrese byla ventilována ve „zdravé“ formě. Tod (2012) pojmenoval čtyři typy agrese:

Zlostné násilí – objevuje se při prožívání vážných a vzpurných stavů, které sportovci prožívají, považují-li činy proti své osobě za nečestné. Vysoký stupeň aktivace je ventilován zlostí a sportovec se vzbouří proti očekáváním. Například udeří protivníka poté, co byl sám atakován v rozporu s pravidly.

Vzrušené násilí – to je spojené s prožíváním hravých a vzpurných stavů. Příjemné pocity z vysokého stupně aktivace a z provokace vyústí v agresivní chování „z legrace“. Příkladem tohoto násilí je chrlení nadávek na funkcionáře.

Mocenské násilí – to charakterizují stavy vážné a mistrovské. Cílem je ovládnout soupeře a zhoršit jeho výkon. Příkladem je vysmívání a zastrašování.

Hravé násilí – je doprovázeno hravými a mistrovskými stavy. Potěšením z nadřazenosti nad protihráči, ale vzhledem k hravému rozpoložení není cílem způsobit žádnou újmu. Sem patří pošťuchování se spoluhráči na tréninku. Snaha s potěšením ovládnout jeden druhého, ale neublížit.

2.6 Fotbalové prostředí v České republice

„Vznik fotbalu (kopané) v České republice se datuje na přelom 19. a 20. století, kdy začaly vznikat první české fotbalové kluby, r. 1893 byla založena pražská Sparta a o dva roky později tedy r. 1895 i pražská Slavia, které patří mezi nejstarší fotbalové kluby u nás. První fotbalové utkání se odehrálo v r. 1887 a za zmínku jistě také stojí založení Českého fotbalového svazu, které se uskutečnilo v r. 1901. FC Viktoria Plzeň byla založena až o několik let později, a sice roku 1911. České fotbalové prostředí, jehož řídicím orgánem je v současnosti Fotbalová asociace České republiky (FAČR), eviduje přibližně 300 000 aktivních členů. Předsedou této asociace je pan Miroslav Pelta, kterého doplňuje výkonný výbor a sekretariát.“ (Denk, 2016)

Níže uvádím rozdělení mistrovských soutěží dorostu v České republice.

Mistrovské soutěže dorostu (schéma)

1. Mistrovské soutěže staršího dorostu jsou:

a) Celostátní liga SCM U19;

b) Česká liga SCM U19;

c) Moravskoslezská liga SCM U19;

d) Moravskoslezská divize JIH;

e) Moravskoslezská divize SEVER;

f) soutěže staršího dorostu dle rozpisu soutěží krajského fotbalového svazu;

g) soutěže staršího dorostu dle rozpisu soutěží Pražského fotbalového svazu;

h) soutěže staršího dorostu dle rozpisu soutěží okresního fotbalového svazu.

2. Mistrovské soutěže mladšího dorostu jsou:

a) Česká liga SCM U17;

b) Moravskoslezská liga SCM U17;

- c) Česká liga SCM U16;
- d) Moravskoslezská liga SCM U16;
- e) Moravskoslezská divize MD JIH;
- f) Moravskoslezská divize MD SEVER;
- g) soutěže mladšího dorostu dle rozpisu soutěží krajského fotbalového svazu;
- h) soutěže mladšího dorostu dle rozpisu soutěží Pražského fotbalového svazu;
- i) soutěže mladšího dorostu dle rozpisu soutěží okresního fotbalového svazu.

Kvůli sníženému zájmu o fotbal pozorovaném především u mládeže se na Klatovsku (naposledy 2014/2015), podobně jako v celém plzeňském kraji okresní soutěže již nehrají.

Před pár lety se FAČR domnívala, že počet členů se pohybuje okolo 700 000. Po nedávném sečtení se však skutečná čísla pohybovala kolem 300 000. I McGroarty, technický konzultant UEFA, na konferenci v Praze upozornil, že mládeže v českém fotbalu výrazně ubývá. „Máme ověřeno, že pokud dítě začne s fotbalem do 8 let, pak stráví s fotbalem 12x více času než to, co začne později,“ uvedl s tím, že právě 8letých dětí se v České republice fotbalu věnuje velice málo. V souvislosti s tím vznikl projekt Grassroots, který by měl postupně obnovovat fotbalovou základnu mládeže za pomoci náborových projektů Můj první gól a Měsíce náborů. (Votík J, Mestek O., v tisku)

2.6.1 Role trenéra

Trenér ve sportovním kolektivu je nejdůležitější složkou formující vztah svých svěřenců ke sportovní aktivitě. Jeho prací není jen rozvíjet schopnosti a dovednosti svěřenců a motivovat je k podávání nejlepších výkonů. Měla by to zároveň být osobnost s přirozenou autoritou, podněcující pozitivní vztah k pohybové aktivitě, dohlížející na interpersonální vztahy, atd. Předpokladem ke zvládnutí trenérské činnosti jsou tedy vědomosti o fyziologii sportu, pedagogickém vedení, psychologických aspektech řízení kolektivu a v neposlední radě sociologických kontextů ve sportu. (Sekot, 2008).

(Svoboda, 1974, citv. Dovalil a kol.) Podotýká, že při studiu osobnosti trenéra bylo pojmenováno šest dimenzí role: **informační, důvěrníka, ukázkový, motivační, referentská a výchovná**. Tyto role se promítají do typologie činnosti trenéra a diferencují se podle výkonnostní úrovně. Děti a mládež by měl vést trenér typu **trenér-pedagog**. Od toho je požadováno dbát na vývojové zvláštnosti této věkové skupiny a především rozvíjet všestrannost. Dále by měl být pečlivý, trpělivý a zaměřovat se na perspektivní budoucnost. U výkonnostního sportu už je vhodnější **trenér-organizátor**. Ten by se měl soustředit na objem zatěžování, zajišťovat podmínky pro trénink i účast v soutěžích. Dále je zde již důležitá teoretická příprava i dostatek praktických zkušeností. Nejvyšší výkonnostní úroveň sportu si žádá **trenéra-specialistu**. Zde jsou kladeny vysoké nároky na odbornou kvalifikaci ve všech směrech, tvůrčí schopnosti, smysl pro vedení kolektivu a ještě větší důraz na psychologickou složku činnosti.

Votík (2003) upozorňuje na fakt, že někteří trenéři si neuvědomují specifika v jednání a v objemu zatěžování vhodným pro trénink mládeže. Ve svém tréninku jen kopírují trénink určený pro dospělé, což způsobuje nežádoucí reakce dětského organismu z hlediska anatomicko-fyziologické i psychické přípravy. Trenér také může svým přílišným zapálením a jednáním v afektu, především při zápasech, spíše svěřence mnohdy odradit, než motivovat.

„Fotbal dětí není fotbalem dospělých. Dětský fotbal znamená hru a hra znamená zábavu – prožitek. Povzbuzujme, chvalme, vysvětlujme, opravujme, ale nevyléjme si zlost!

Učit děti vyhrávat i prohrávat. Od počítání bodů ke hře! Když máme míč, útočíme na branku, když ho nemáme, útočíme na míč! Rodiče fandí, ale nekoučují.“ (Votík, Zalabák 2011, s. 26)

Za účelem snadno dostupného a nezbytného vzdělávání trenérů, kterými jsou velmi často u nejmladších kategorií rodiče, připravuje FAČR projekt Grassroots leader certifikát, díky kterému bude možné si udělat trenérskou licenci online. (Votík J., Mestek O., v tisku)

2.6.2 Přechod ze starších žáků do dorostenecké kategorie

Toto období může být pro hráče demotivující a není lehké ho překonat, proto v něm může často docházet k ukončení kariéry. Hráč, který přechází do dorostu najednou musí znovu procházet procesem socializace v novém kolektivu. Ale hlavně musí překonat počáteční nedostatky z hlediska techniky a kondice, způsobené většími nároky v dorosteneckém fotbale. Zpravidla si každý hráč v tomto období musí zvyknout, že může zpočátku trávit nějaký čas na lavičce náhradníků a do hry nastupovat až v průběhu zápasu. To ho však nesmí odradit, ale naopak motivovat k tomu, aby na sobě více pracoval. Tato motivace by měla přijít ze strany trenéra, rodičů, ale především už by měla v tomto období vycházet z jeho „vnitřku“. Tedy z pocitu radosti, který mu činnost dodává.

Další důvody ukončení kariéry v tomto období můžou být spojeny s přechodem na střední školu, která je mimo trvalé bydliště a s tím spojené dojíždění nebo přechodné bydlení. Pokud jde o dojíždění většinou se dá skloubit i s tréninky. V případě přechodného bydliště se dá vždy najít nějaké řešení, jako například tréninky v přechodném místě bydlení. *„Na amatérské úrovni čím dál větší roli hraje konkurence jiných motivů. Máme na mysli jiná sportovní odvětví, ale i motivy, které přímo nesouvisejí s pohybovými aktivitami a vyplývají ze současného životního stylu mládeže v tomto věkovém období.“* (závislost na virtuálním světě počítačů, telefonů, apod.) (Votík J., Mestek O., v tisku)

2.7 Vliv moderních technologií na pohybovou aktivitu mládeže

Když se řekne slovo závislost, většina lidí si představí závislost na drogách či alkoholu. Zničující vliv na život dítěte však mohou mít i závislosti nelátkové, mezi které se řadí třeba nadměrné používání moderních informačních technologií. Kde jsou ty doby, kdy se děti proháněly po hřištích a lesích? Dnes takové místa mnohdy zejí prázdnotou, protože mladá generace raději doma hraje počítačové hry. Má to své pozitivní i negativní následky. Dobré je, že hry mnohdy rozvíjí logické myšlení. Horší je fakt, že dlouhé vysedávání u počítače se podepisuje na jejich zdraví.

2.7.1 Internet

Internet vznikl sice teprve před 25 lety, za tu dobu však dosáhl nebývalého rozmachu a v dnešní době ovlivňuje vše kolem nás. V mnoha ohledech internet dokáže ušetřit velké množství času, ať už při komunikaci, nákupu, sjednání pojištění, atd. Na druhou stranu však z každodenního života lidí ubyla energie, kterou bylo třeba vynaložit k provedení těchto úkonů. Mladí lidé se stávají díky internetu pohodlnější a využívají ho většinou jen jako zdroj zábavy a k trávení volného času. Negativem je, že mnohem méně častěji dochází k osobnímu kontaktu, což má za následek zhoršené navazování kontaktů v opravdovém životě. Dále ke zhoršení kognitivních funkcí, především paměti a pozornosti. Důležité je, aby rodiče měli přehled o tom, co jejich dítě na internetu vyhledává a hlavně kolik na internetu stráví času. Obavy rodičů vyplývají především z pocitu, že se děti na internetu učí agresivitě, protože zbavuje zábran a například ve hrách je často agresivita považována jako norma. Další obavy plynou z velice častého problému, kterým je kyberšikana. Tedy úmyslné páchání škod druhým za pomoci informačních technologií.

„Skutečnou závislostí trpí poměrně málo dětí, mnohem častěji jde o takzvané problémové užívání komunikačních prostředků a výchovné potíže. Rizikovní uživatelé tráví u internetu asi třikrát více času, než je běžné. Často se jako nebezpečná hranice uvádí 36–40 hodin zábavy a komunikace na internetu týdně, to znamená 5–6 hodin denně. Jak vyplývá ze studie Hodnotové orientace dětí ve věku 6–15 let, kterou realizoval Národní institut dětí a mládeže, pětina třinácti až patnáctiletých školáků tráví na internetu každý den v průměru hodinu a půl až dvě hodiny. Více než tři hodiny „zabije“ v online prostředí už desetina dětí tohoto věku“ (Rizika závislostního chování u dětí a dospívajících a jejich prevence)

2.7.2 Sociální sítě

Dalším fenoménem doby, které dnešní mládež věnuje až příliš mnoho času, namísto trávení ho v přírodě, jsou sociální sítě. Mezi nejpoužívanější patří Facebook, YouTube, Instagram a Twitter. Dále mobilní aplikace Whatsapp, Snapchat nebo Viber. Všechny tyto sítě se dají využít ke komunikaci. Hlavním lákadlem je změna virtuální sebe prezentace a identity. Ta spočívá ve vybudování vlastního profilu za pomoci fotek, videí, popisků a komentářů. Každý si zde může tedy svou vlastní identitu přetvořit k obrazu svému. Hlavní roli v jejich virtuální sebe prezentaci hraje dokonalý vzhled, drahé oblečení, telefony, elektronika a věci obecně, návštěva drahých koncertů nebo restaurací a podobně. Pokud je jedinec nespokojen ve svém osobním životě, může velice snadno až příliš lpět na tom virtuálním a stát se na něm závislý.

2.7.3 Mobilní telefony

Mobilní telefony označované v dnešní době jako chytré telefony dokáží všechny tyto technologie propojit a tím ještě umocňují čas, který u nich lidé tráví. Umožňují být online prakticky 24 hodin denně. Závislost na telefonech je bezpochyby největší, protože ho má každý neustále u sebe, a každou chvíli se na něj podívá i bez pádného důvodu. To představuje velké nebezpečí hlavně z hlediska bezpečnosti, protože k používání telefonů dochází nejen za chůze ale velmi často také při řízení aut či jízdě na kole. Dokonce i při kulturních akcích si dnes bezmála polovina přihlížejících, pokud je to dovoleno, pořizuje záznam, namísto toho, aby si zážitek naplno prožila.

3 Metodologie výzkumu

3.1 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaným souborem jsou fotbaloví trenéři, kteří působili u dorosteneckých týmů na okrese Klatovy, v době, kdy tým zanikl. Druhým zkoumaným souborem jsou vybraní žáci druhých stupňů základních škol. Celkově bylo osloveno 10 trenérů a dotazník byl proveden na čtyřech základních školách.

3.2 Metody sběru dat

Ke sběru údajů jsem použil strukturovaný rozhovor s trenéry bývalých dorosteneckých družstev na okrese Klatovy. Rozhovor se skládá ze 13 otevřených otázek, cílených na rozbor příčin zániku těchto družstev a ukončování kariéry hráčů a chování trenérů. Dále jsem použil dotazník, který má za úkol zjistit procento žáků druhého stupně základních škol zapojených do organizované sportovní činnosti v rámci školy či mimo ni. Druhá část tohoto dotazníku má zpamovat oblast zájmu o informační technologie.

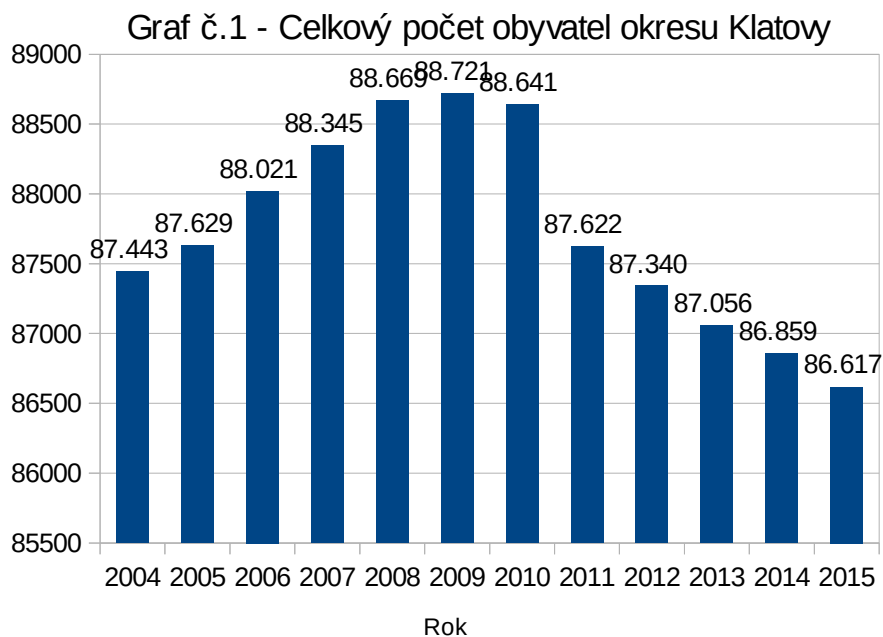
3.3 Metody zpracování a vyhodnocení získaných dat

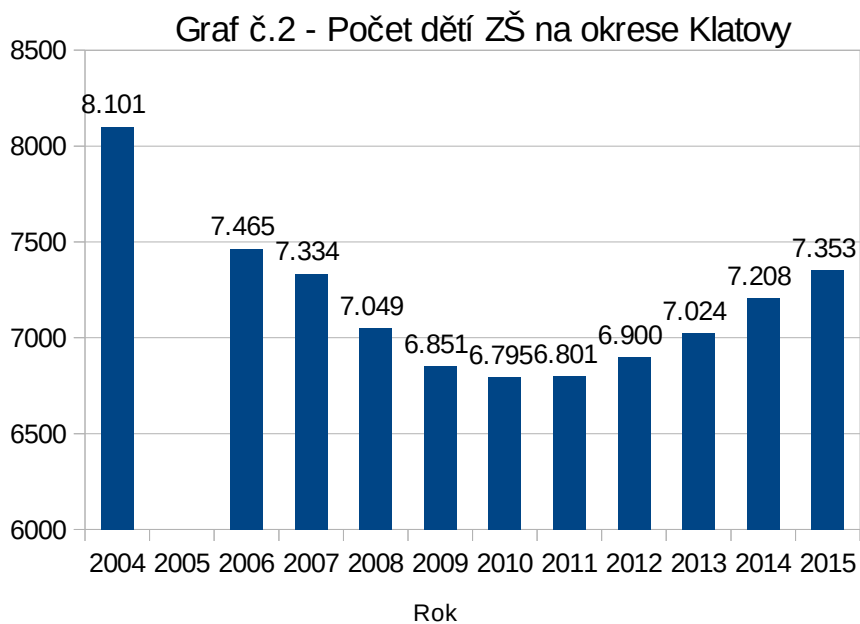
Z otevřených odpovědí strukturovaného rozhovoru zde zpracuji u každé z jednotlivých otázek nejpravděpodobnější příčiny a důsledky zkoumaného problému. Dotazníkové otázky jsem zpracoval do přehledných tabulek.

4 Praktická část

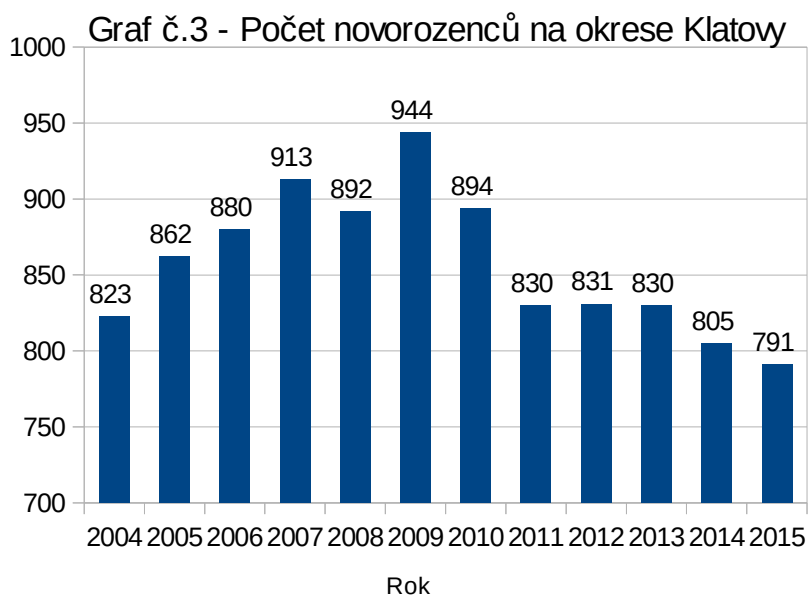
Klatovsko

Okres Klatovy se nachází v Plzeňském kraji a rozlohou je největším okresem v České republice. Jeho severní strana sousedí s okresy Plzeň-jih a Domažlice. Dále s jihočeskými okresy Prachatice a Strakonice a jeho jižní strana je tvořena hranicí s Německem. Celkový počet obyvatel v roce 2015 byl 86 617, z toho 22 367 bydlí v Klatovech. Hustota zalidnění je 45 osob na kilometr čtvereční, což je vysoce podprůměrné. Nachází se zde celkem 15 měst a 79 obcí. Co se týče školských zařízení, je zde 41 mateřských škol, 42 základních škol, 2 gymnázia, 5 středních škol vyučujících obory odborného vzdělávání (bez nástavbového studia) a 4 střední školy s nástavbovým studiem. Dlouhodobě se okres potýká s přirozeným úbytkem obyvatelstva (viz. graf č.1).

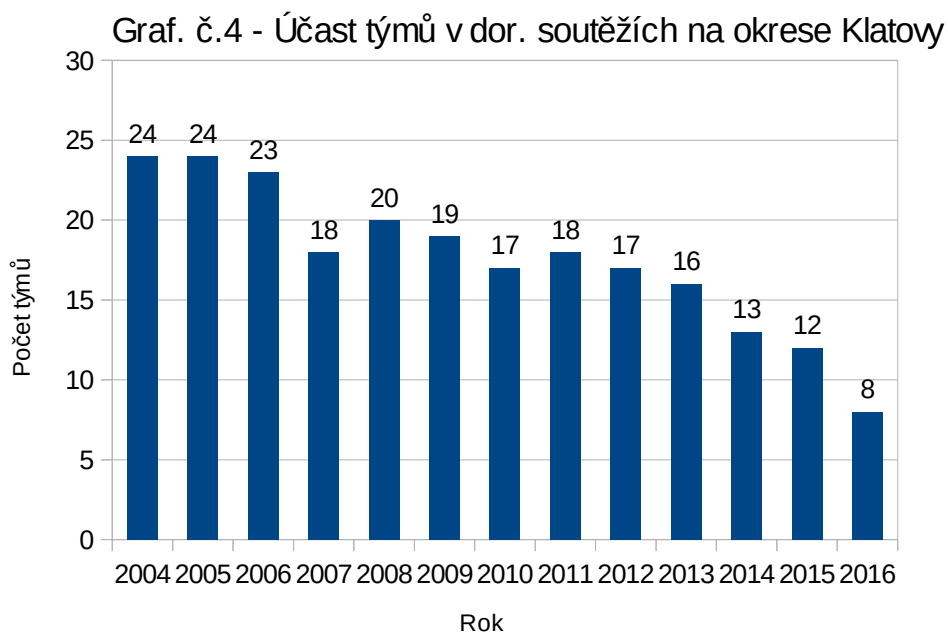
Po přechodném úbytku dětí na základních školách se začíná počet žáků opět zvyšovat na úroveň roku 2006 a z toho lze vyvodit, že můžeme očekávat potenciální nárůst členské základny ve fotbalových přípravkách a mladších žácích. (viz.graf č.2)

Oproti nárůstu počtu žáků v základních školách je alarmující úbytek počtu novorozenců v posledních letech. (viz.graf č.3)

Fotbal na Klatovsku

Fotbal na klatovsku má velice dlouhou tradici a v současné době je zde 54 aktivních družstev v mužských soutěžích. Místní týmy mají velice pestrou historii plnou úspěchů. Za zmínku stojí například tým FK Svěradice, který byl založen v roce 1953 a hrál po dobu tří let (1989-1991) 2. národní fotbalovou ligu. Tedy třetí nejvyšší soutěž v republice. Dalších několik vesnických klubů se stabilně drží v krajských soutěžích. V současné sezoně nejvýše reprezentují týmy Klatov a Sušice v Divizi A. Počet žákovských družstev se v posledních letech postupně navyšuje a pohybuje se již okolo 60 družstev. Dlouhodobým problémem je však úbytek základny v dorostenecké kategorii. (Viz. graf č.4)

Z uvedeného grafu jasně vyplývá pokles členské základny o 200% za uplynulých 12 let. Při zkoumání věkového složení obyvatel na okrese Klatovy (čerpáno ze statistik ČSÚ) jsem zjistil, že je zde přibližně 1600 mužů ve věku 15-18 let. Jednoduchým výpočtem dojdeme k závěru, že fotbalu se tedy věnuje zhruba jen okolo **8%** z nich. To znamená, že každou devátou třídu základní školy opouštějí maximálně 1-2 potenciální fotbaloví dorostenci.

5 Výsledky

Strukturovaný rozhovor

Otázka č. 1 – V jakém roce váš tým ukončil činnost ?

Většina probandů uvedla ukončení činnosti jejich týmu za období posledních pěti let. Vyplývá to i z přiloženého grafu viz. výše. V tomto období ukončilo činnost více než 50% dorosteneckých družstev.

Otázka č.2 - Pojmenujte hlavní příčiny ukončení činnosti vašeho týmu a seřadte je podle závažnosti.

Zde se většina probandů shodla na nedostatku hráčů pro další pokračování způsobeném nedostatečným počtem příchozích hráčů z kategorie starších žáků. To je způsobeno přechodem žáků ze základních škol na střední školy spojeným s odchodem na internáty a dojížděním. Spolu s neochotou a pasivním přístupem k tréninkům klesá jejich motivace k dalšímu působení ve fotbale. Některí trenéři uvádějí doslova „Celkově upadající zájem hráčů o fotbal oproti minulým rokům v průběhu celé poslední sezóny. Neustálé přemlouvání, aby přišli na zápas, natož na trénink.“ Další často uváděnou příčinou byla změna zájmů, nedodržování životosprávy (alkohol, cigarety), upřednostňování jiných koníčků (zejména televize, počítačové hry a internet) . Jednou byl uveden také příliš nízký věk trenéra a s tím spojená nedostatečná autorita. Ani jeden z dotazovaných nevedl jako příčinu nedostatek financí.

Otázka č. 3 - Kolik hráčů v dorosteneckém věku bylo v klubu před ukončením činnosti ?

Zde z odpovědí vyplynulo, že hráčů bylo vždy méně než 11. Odpovědi se pohybovaly mezi 6 až 10 hráči. Z těchto hráčů se dále rozhodlo pro pokračování v činnosti určité procento viz. Otázka č. 4) podle jejich následného uvážení.

Otázka č. 4 - Pokuste se odhadnout, jaké procento:

a) pokračovalo v kariéře ihned v jiném klubu ?

b) ukončilo tímto svou činnost ?

c) z těch kteří pokračovali, hraje fotbal aktivně dnes ?

Ad a) Možnost pokračovat v jiném klubu na okrese Klatovy je omezena dojížděním do místa, kde dorost funguje. Problémem je nízký věk těchto hráčů, kteří ještě nemají řidičský průkaz. Pro tuto možnost se rozhodlo přibližně jen 40% hráčů.

Ad b) Dle odpovědí zvolilo asi 60% hráčů okamžité ukončení aktivní činnosti.

Ad c) Po určité době ukončila svou činnost ještě zhruba polovina hráčů, kteří se rozhodli pokračovat v jiném týmu. To bylo způsobeno nevyhovujícím dojížděním nebo nenaplněním jejich představ a ambicí v novém dorosteneckém týmu.

Otázka č. 5 - Snažil jste se o to, aby tímto jejich kariéra neskončila ? Pokud ano, jak ?

V této otázce všichni shodně odpověděli, že jim ukončení činnosti hráčů nebylo lhostejné. Snažili se jim nabídnout a domluvit angažmá v jiném klubu a diskutovat o všech možnostech.

Otázka č. 6 - Co podle vás bylo hlavním důvodem ukončení činnosti u hráčů, kteří skončili ještě před rozpadem týmu ?

Nejčastějším důvodem opuštění družstva bylo uváděno neochota podstupovat pravidelnou zátěž při trénincích a dávání přednost společenským aktivitám. „Mimosportovní aktivity, dávání přednosti „společenským“ akcím s přáteli.“

Otázka č. 7 - Přistupoval jste ke všem hráčům v týmu stejným způsobem ?

Z otázky č. 7 jednoznačně vzešlo, že se všichni snažili ke každému hráči přistupovat naprosto stejně. „Určitě jsem nikoho nezvýhodňoval. V dorostenecké kategorii pořád není na prvním místě výsledek, jako to, aby hráče hra bavila a cítili z ní radost. Přistupoval jsem k nim podle jejich přístupu k tréninku a celkovému zájmu o hru. Když jsem pak trénoval v dospělé kategorii, kde už byl vyšší tlak na výsledek, dokázal jsem hráči, který dokázal střelecky zápas rozhodnout, prominout neúčast nebo horší přístup k tréninku. V dorostu jsem ale sázel více na to udržet hráči motivaci, že za lepší přístup k tréninku bude odměněn větším herním vytížením.“

Otázka č. 8 - Byli ve vašem týmu hráči, kteří byli na lavičce a v utkáních vůbec do hry nezasáhli ?

Zde se trenéři shodli na tom, že se vždy snažili zapojit všechny hráče, pokud to jejich zdravotní stav dovolil. Cituji jednu z odpovědí: „Ne. Můj osobní názor je, že tohle do mládeže nepatří. Jelikož jsme hráli nejnižší okresní soutěž a nebyl žádný tlak na výsledek, snažil jsem se zapojit všechny hráče. Mám jeden takový bonusový příběh. Jeden hráč, který tehdy byl v našem družstvu často náhradníkem, neustále kritizoval z lavičky náhradníků rozhodčí. Měl jsem s ním na toto často několik rozhovorů s tím, že pokud se mu tedy výkony rozhodčích natolik nelíbí, ať se rozhodčím sám stane. Opravdu tak učinil a dnes patří mezi nejlepší rozhodčí v I.A třídě dospělých.“

Otázka č. 9 - Kolik procent hráčů z vaší základny průměrně navštěvovalo tréninky ?

Z odpovědí na otázku číslo 9 vyplynulo, že účast na trénincích se pohybovala průměrně jen okolo 50-60%.

Otázka č. 10 - Kolik času jste věnoval přípravě na tréninkovou jednotku ?

Většina trenérů uvedla průměrný čas přípravy na tréninkovou jednotku mezi 15 až 30 minutami. Žádný z nich nevedl, že by se přípravě nevěnoval.

Otázka č. 11 - Snažil jste se o to, aby byl každý trénink pestrý a jiný než ten předchozí ?

Každý trenér se snažil zaujmout své svěřence něčím novým a motivovat je k lepším výkonům. V této kategorii se často setkává s negativismem, ignorováním a arogancí svých svěřenců. Několik názorů se shodlo na tom, že trénink může být sebelépe připraven, ale pokud není dostatek hráčů přítomných na tréninku, všechna snaha se mívá účinkem. To způsobuje velmi často snížení odhodlání trenérů k další práci.

Otázka č. 12 - Byl jste někdy během tréninku či zápasu na svěřence vulgární ?

Zde všichni probandi odpověděli souhlasně negativně. Cituji jednu z odpovědí: „Ne, není to můj styl. Co se týká přístupu k hráčům, vyznávám spíše styl trenérů jako jsou pánové Lavička či Šilhavý. Tedy udržovat si nadhled bez vulgarit. Pokud hráči vyloženě propadali či nedodržovali pokyny, byl prostor pro zvýšení emocí o poločasové přestávce, ale k vulgaritám jsem nezacházel.“ Avšak několik z nich se shodlo, že by to mnohdy bylo potřeba, neboť jejich svěřenci vulgaritami nešetří a často postrádají respekt k jejich osobě.

Otázka č. 13 - Jak byste zhodnotil připravenost přicházejících hráčů ze starších žáků z hlediska kondiční a technické vybavenosti ?

Z této otázky vyplynulo, že kondiční i technická vybavenost je pochopitelně při přechodu na nižší úrovni, než je požadováno a je třeba, aby byl hráč ochoten na těchto rozdílech pracovat a co nejdříve je minimalizovat. „Rozdíl mezi žákovskou a dorosteneckou kategorií je markantní, průměrný hráč, který přichází z žákovské kategorie potřebuje 1-2 sezony na aklimatizaci v té dorostenecké.“ „U fyzické vybavenosti je pro hráče výhoda, že mohou střídat „hokejově“. Snažil jsem se vždy hodně točit, aby si mohli odpočinout a nabrat nové síly.“

Dotazník pro Základní školy

Počet žáků	Fotbal	Jiný sport	Kroužek	Ani jedno	Mobilní telefon	Počítač	Facebook
94	16	16	8	54	78	54	68
[%]	17	17	8,6	57,4	83	57,4	72,3

Tabulka č. 1: ZŠ vesnické 2. stupeň

Počet žáků	Fotbal	Jiný sport	Kroužek	Ani jedno	Mobilní telefon	Počítač	Facebook
155	20	28	26	107	152	123	141
[%]	12,9	18	16,8	69	98	79,4	91

Tabulka č. 2: ZŠ městské 2. stupeň

Zde jsou výsledky dotazníků, které byly provedeny na dvou vesnických a dvou městských základních školách. Jelikož jsem se domníval, že hlavní příčinou je u dnešní mládeže celková neaktivita, rozhodl jsem se pro prozkoumání této oblasti tímto způsobem.

6 Diskuze

Část otázek strukturovaného rozhovoru byla zaměřena na příčiny ukončování činnosti hráčů a také příčiny konečného ukončení činnosti celého týmu. Hlavními příčinami byl nedostatek hráčů, který byl opravdu vždy zoufale nízký a nedosahoval ani počtu hráčů na složení fotbalového týmu. Řešení zde mohlo být spojování s jinými týmy, do kterého se však velice často vedoucím klubů nechce nebo se neshodnou na určitých podmínkách tohoto fungování. Mezi příčiny tedy patří celkově nízký počet sportujících, což potvrdili i výsledky dotazníku (viz. kap. Výsledky.). Dále neochota podstupovat pravidelně zátěž a s tím spojená nízká účast na trénincích, která je opravdu

velice důležitá a snižuje atraktivitu i pro ty, kteří se pravidelně zúčastňují. Minimální účast pro realizování kvalitního tréninku je podle mne 8-10 hráčů. Jako další příčiny se jevily jiné zájmy (kamarádi, alkohol, kouření, počítače a internet). Část otázek měla zjistit celkový přístup trenérů. Tyto odpovědi bych zhodnotil velice kladně, zde se nabízí otázka, s jakou upřímností trenéři odpovídali. Z výsledků dotazníku lze vyčíst, jak obrovské procento žáků se nevěnuje ani jedné organizované činnosti. Naproti tomu moderní technologie vlastní a využívá téměř každý. Překvapivé je větší procento žáků, kteří nedělají žádnou organizovanou činnosti, z městské školy, protože ti mají mnohem více možností, přesto je nevyužívají.

7 Závěr

Záměrem mé bakalářské práce bylo obrátit pozornost veřejnosti na alarmující situaci v mládežnickém amatérském fotbalu, zvláště pak na dramatický pokles počtu hráčů v a dorosteneckých věkových kategoriích na okrese Klatovy. Snažil jsem se získat objektivní názory od bývalých fotbalových trenérů dorostu, kteří zde v minulosti působili. Mnozí z nich byli velice vstřícní a rádi se k problému vyjádřili. Avšak setkal jsem se i s negativním přístupem a odmítnutím. Většina z nich potvrdila, že to je problém velice vážný a měl by se začít řešit. Na tomto řešení již začala FAČR pracovat (viz. kap. 2.6) a doufám, že přinese pozitivní výsledky a dorostenecké týmy začnou zase na okrese Klatovy postupně přibývat. Žákovská základna fotbalistů by zde měla být v současné době dostačující.

Resumé

Tato bakalářská práce obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou rozebrány faktory působící na adolescenta jako rodinné, školní a fotbalové prostředí. Dále část z psychologie osobnosti a vliv moderních technologií na pohybovou aktivitu. V praktické části je krátké seznámení se situací ve fotbale na Klatovsku a vyhodnocení provedených strukturovaných rozhovorů a dotazníku.

This bachelor thesis consist of two parts, theoretical and practical. Theoretical part characterizes influence of family, school and football surroundings on adolescent. Also psychology of personality and influence of modern technologies on motion activity. Practical part introduce with the situation in youth football in Klatovy district and also discussed results based on interviews and questionnaires.

Seznam literatury

Tištěné zdroje

DENK, Milan, Charakteristiky vývoje sportovní kariéry hráčů výkonnostního fotbalu v kontextu rodinného a fotbalového prostředí, Plzeň, 2016, Bakalářská práce, Západočeská univerzita, Fakulta pedagogická, katedra tělesné a sportovní výchovy

DOVALIL, Josef. Výkon a trénink ve sportu. Vyd. 1. Praha: Olympia, 2002. ISBN 80-7033-760-5.

FAJFER, Zdeněk. Trenér fotbalu mládeže (6-15 let). 1. vyd. Praha: Olympia, 2005. ISBN 80-7033-933-0

CHOUTKA, Miroslav a Josef DOVALIL. Sportovní trénink. 2.vydání. Praha: Olympia, 1991. ISBN 80-7033-099-6.

JELÍNEK, Marian a Jiří KUCHAR. Motivace: mýtus dnešní doby. Praha: Eminent, 2013. ISBN 978-80-7281-458-9.

MACEK, Petr. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348-x.

SEKOT, Aleš. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4201- X.

SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2562-8.

TAXOVÁ, Jiřina. *Pedagogicko-psychologické zvláštnosti dospívání*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Knižnice psychologické literatury.

TOD, David, Joanne THATCHER a Rachel RAHMAN. Psychologie sportu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 194 s. Z pohledu psychologie. ISBN 978-80-247-3923-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

VOTÍK, Jaromír. *Fotbal: trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0463-3.

VOTÍK, Jaromír, Jiří ZALABÁK, Marta BURSOVÁ a Petra ŠRÁMKOVÁ. *Fotbalový trenér: základní průvodce tréninkem*. Praha: Grada, 2011. Sport extra. ISBN 978-80-247-3982-3

VOTÍK J., MESTEK O., Dvě role fotbalu. Fotbal a trénink, 2017 č.2, v tisku

Elektronické zdroje

Rizika závislostního chování u dětí a dospívajících a jejich prevence [online]. 2015 [cit. 2017-06-15]

Dostupné z: <http://www.sancedetem.cz/srv/www/content/pub/cs/clanky/rizika-zavislostniho-chovani-u-deti-a-dospivajicich-a-jejich-prevence-59.html>

Fotbalová asociace České republiky [online]. Praha: Macron Software, ©2000-2012 [cit. 2017-06-18]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/index.php>

Český statistický úřad | ČSÚ. *Český statistický úřad | ČSÚ* [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Seznam grafů a tabulek

Graf č.1 – Celkový počet obyvatel okresu Klatovy

Graf č.2 – Počet dětí ZŠ na okrese Klatovy

Graf č.3 – Počet novorozenců na okrese Klatovy

Graf č.4 – Účast týmů v dor. Soutěžích na okrese Klatovy

Tabulka č.1 – Výsledky dotazníku ZŠ vesnické

Tabulka č.2 – Výsledky dotazníku ZŠ městské

Strukturovaný rozhovor

Dobrý den, mé jméno je Josef Hlůžek a studuji třetím rokem obor Tělesná výchova a sport na fakultě pedagogické v Plzni. Tímto vás žádám o pomoc, při analyzování příčin, které vedly ke snižování počtu hráčů a týmů v dorosteneckém fotbalu na Klatovsku. Obracím se na Vás, jakožto bývalého trenéra některého z těchto týmů, s prosbou o zodpovězení několika otázek. Garantuji, že všechny odpovědi zůstanou anonymní a slouží čistě jen k výzkumným účelům mé bakalářské práce. Děkuji za Váš čas.

1. V jakém roce váš tým ukončil činnost ?
2. Pojmenujte hlavní příčiny ukončení činnosti vašeho týmu a seřadte je podle závažnosti.
3. Kolik hráčů v dorosteneckém věku bylo v klubu před ukončením činnosti ?
4. Pokuste se odhadnout, jaké procento jich:
 - a) pokračovalo v kariéře ihned v jiném klubu ?
 - b) ukončilo tímto svou činnost ?
 - c) hraje fotbal aktivně dnes ?
5. Snažil jste se o to, aby tímto jejich kariéra neskončila ? Pokud ano, jak ?

6. Co podle vás bylo hlavním důvodem ukončení činnosti u hráčů, kteří skončili ještě před rozpadem týmu ?

7. Přistupoval jste ke všem hráčům v týmu stejným způsobem ?

8. Byli ve vašem týmu hráči, kteří byli na lavičce a v utkáních vůbec do hry nezasáhli ?

9. Kolik procent hráčů z vaší základny průměrně navštěvovalo tréninky ?

10. Kolik času jste věnoval přípravě na tréninkovou jednotku ?

11. Snažil jste se o to, aby byl každý trénink pestrý a jiný, než ten předchozí ?

12. Byl jste někdy během tréninku či zápasu na svěřence vulgární ?

13. Jak byste zhodnotil připravenost přicházejících hráčů ze starších žáků z hlediska kondiční a technické vybavenosti ?

Dotazník ZŠ

6.třída – počet žáků:

Kolik dětí se organizovaně věnuje: a)fotbalu -

b)jiným sportům -

c)chodí jen do sportovního kroužku -

d)ani jedné činnosti -

7. třída – počet žáků:

Kolik dětí se organizovaně věnuje: a)fotbalu -

b)jiným sportům -

c)chodí jen do sportovního kroužku -

d)ani jedné činnosti -

8.třída – počet žáků:

Kolik dětí se organizovaně věnuje: a)fotbalu -

b)jiným sportům -

c)chodí jen do sportovního kroužku -

d)ani jedné činnosti -

9.třída – počet žáků:

Kolik dětí se organizovaně věnuje: a)fotbalu -

b)jiným sportům -

c)chodí jen do sportovního kroužku -

d)ani jedné činnosti-

Dále uveďte kolik dětí vlastní : a) chytrý telefon -

b) vlastní počítač -

c) facebookový účet -